

Botkyrka kommun

Beslut efter uppföljning för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Björkhaga grundskola
belägen i Botkyrka kommun

Uppföljning av tillsyn i Björkhaga grundskola

Skolinspektionen genomförde tillsyn av Botkyrka kommun under höstterminen 2016. Skolinspektionen fattade den 6 februari 2018 beslut efter uppföljning av tillsynen för Björkhaga grundskola. Skolinspektionen har nu gjort en uppföljning av de kvarstående brister som framkom i detta beslut.

Uppföljningen bygger på en redovisning av vidtagna åtgärder som Botkyrka kommun inkom med den 9 maj och 24 augusti 2018, samt information som insamlats vid ett uppföljande besök på skolan den 5 september 2018.

Sammanfattning av avhjälpna brister

Arbetsområde		Typ av ingripande
1. Undervisning och lärande		
	Undervisningen utgår från och omfattar målen i läroplanen och respektive kursplan.	Brist avhjälp
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling		
	Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.	Brist avhjälp
6. Styrning och utveckling av verksamheten		
	Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras.	Brist avhjälp
	Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna.	Brist avhjälp
	Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras.	Brist avhjälp

Skolinspektionens avslutar tillsynen avseende de brister som har avhjälpas.

Skolinspektionens beslut

Vid uppföljning av tidigare beslut konstaterar Skolinspektionen att huvudmannen avhjälppt påtalade brister.

Avhjälppta brister i verksamheten

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Botkyrka kommun inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Undervisningen utgår från och omfattar målen i läroplanen och respektive kursplan. (Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 3 Kursplaner)

Motivering

Skolinspektionen bedömer att det inte framkommit annat än att bristerna i arbetet med svenska som andraspråk är avhjälppta.

I uppföljningsbeslut den 6 februari 2018 bedömde Skolinspektionen att det fortsatt fanns brister i Björkhaga skolas arbete med svenska som andraspråk. Utredningen visade att undervisning i svenska som andraspråk, oavsett elevernas behov, endast gavs i vissa årskurser och att eleverna i årskurserna 1-6 fick undervisning i ämnet svenska, trots att ett antal elever hade rätt till och behov av undervisning i ämnet svenska som andraspråk.

Huvudmannen har i sin redovisning beskrivit en rutin för att kartlägga elevers behov av undervisning i svenska som andraspråk, liksom en rutin för uppföljning av att de elever som har rätt till undervisning i svenska som andraspråk också får det. Av redovisningen framgår att processen kring svenska som andraspråk följs upp som en del av skolans systematiska

kvalitetsarbete. Vidare framgår att undervisningen samplaneras av berörda lärare och att även bedömning sker gemensamt för att säkerställa att undervisningen utgår från kursplanen för svenska som andraspråk. Det arbetet leds av en lärare som är behörig i ämnet svenska som andraspråk samt en speciallärare. Vidare framkommer i huvudmannens redovisning att skolan planerar att rekrytera en förstelärare i svenska som andraspråk och att genomföra kompetensutvecklingsinsatser för att stärka de lärare som undervisar i svenska och svenska som andraspråk.

Vid Skolinspektionens uppföljningsbesök den 5 september 2018 framgår i intervjuer med representanter för elevhälsan, lärare och rektor en beskrivning av det pågående arbetet. Beskrivningen överensstämmer med huvudmannens redovisning. Representanter för elevhälsan och lärare återger vidare i intervju hur skolan har intensifierat informationen till vårdnadshavare bland annat om att det är en rättighet att få läsa svenska som andraspråk och att det är viktigt för elevernas kunskapsutveckling. I lärarintervjuer framkommer också att lärarna anmäler behov av svenska som andraspråk via en blankett till rektor och att Skolverkets material används i såväl kartläggningsfasen som vid bedömning av elevernas kunskaper. Enligt lärarna har behoven på mellan- och högstadiet kartlagts och motsvarande kartläggning genomförs i början på höstterminen 2018 även på lågstadiet. Det är enligt lärarna tydligt vilka elever som läser enligt kursplanen för svenska som andraspråk och dokumentation finns i elevernas omdömen. Det framkommer också att skolan prioriterat ett språkutvecklande arbetssätt, vilket samtliga lärare ska tillämpa oavsett ämne, och att lärarna samarbetar för att hitta bra sätt att anpassa undervisningen så att eleverna utvecklas språkligt oberoende av bakgrund. I intervjuer med lärare och rektor framgår även att skolan har anställt en förstelärare med behörighet i svenska som andraspråk och med särskild inriktning på svenska som andraspråk samt språkutvecklande arbetssätt. Läraren har uppdraget att leda arbetet med svenska som andraspråk från förskoleklass till årskurs 9 och att säkerställa att undervisningen i ämnet genomförs och eleverna bedöms i enlighet med styrdokumentens krav.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Botkyrka kommun inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)

Motivering

Skolinspektionen bedömer att det inte framkommit annat än att bristerna i arbetet för att skapa studiero är avhjälpna.

I uppföljningsbeslut den 6 februari 2018 bedömde Skolinspektionen att det fortsatt fanns brister i Björkhaga skolas arbete med att tillförsäkra alla elever en skolmiljö som präglas av studiero. Utredningen visade att det fortfarande inte rådde tillräcklig studiero i alla klasser. Skolan hade visserligen vidtagit åtgärder i form av exempelvis förstärkt värdegrundsarbete och tydliga och förankrade ordningsregler. Fortfarande varierade det dock beroende på lärare hur konsekventa lärarna var när det gällde förhållningssättet till överenskomna regler.

Huvudmannen har i sin redovisning bland annat beskrivit att skolan regelbundet genomför värdegrundsarbete samt att ordningsregler och skolans konsekvenstrappa aktualiseras vid läsårsstart. Vidare har huvudmannen angett att skolan har en ny rutin för hantering av kränkningsärenden och att i klasser där det varit stor oro har extra åtgärder satts in i form av gruppsamtal och värdegrundsövningar. Av redovisningen framgår även att ett förebyggande arbete har påbörjats i början av höstterminen 2018 vilket syftar till att pedagogerna ska arbeta med en tydlighet i lektionsstrukturen och bedriva en stimulerande undervisning som kan öka elevernas motivation och därmed bidra till en bättre studiero.

Vid Skolinspektionens uppföljningsbesök den 5 september 2018 framkommer i intervjuer med elever, representanter för elevhälsan, lärare och rektor att skolan har haft framgång med de åtgärder som vidtagits. Även om det i elevintervjuer tas upp enstaka exempel på att studieron kan ha brister så är den sammantagna beskrivningen i alla intervjuade grupper att situationen när det gäller studieron har förbättrats betydligt. Alla intervjuade kategorier uppger att de till största delen upplever skolan som lugn och trygg, att vuxna ingriper om det blir oroligt och vid störningar samt att lärare och elevhälsa arbetar tillsammans med förebyggande åtgärder. De olika intervjugrupperna är också samstämmiga i beskrivningen av olika regler och konsekvenser och det framkommer att variationen mellan hur olika lärare förhåller sig till dessa är mindre jämfört med tidigare. Utredningen visar även att förekomsten av lärarbyten och

externa vikarier har minskat, vilket de intervjuade bedömer har bidragit till en stabilare situation på skolan och har gynnat studieron. Lärare, representanter för elevhälsan och rektorn beskriver också hur den överenskomna tydliga lektionsstrukturen har medfört att studiemiljön är lugnare eftersom eleverna vet vad som gäller och kan överblicka skoldagens innehåll.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Botkyrka kommun inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4-6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Motivering

Skolinspektionen bedömer att det inte framkommit annat än att bristerna avseende det systematiska kvalitetsarbetet är avhjälpna.

I uppföljningsbeslut den 6 februari 2018 bedömde Skolinspektionen att det fortsatt fanns brister i Björkhaga skolas systematiska kvalitetsarbete. Utredningen visade att skolan under höstterminen 2017 hade inlett ett arbete med kartläggning av nuläget, inom ramen för Skolverkets projekt Samverkan för bästa skola, som skulle ligga till grund för en handlingsplan för skolans

utvecklingsarbete. Handlingsplanen beräknades dock inte vara färdig förrän i slutet av vårterminen 2018. Skolinspektionens utredning visade att uppföljning av kunskapsresultat hade påbörjats och att det varierade om trygghet och studiero hade följts upp. Utredningen visade även att det varierade om elevernas kunskapsresultat samt trygghet och studiero hade analyserats. Vidare visade utredningen att utvecklingsåtgärder inte hade beslutats utifrån en sådan analys och därmed inte heller genomförts. Till följd av detta var även dokumentationen av det systematiska kvalitetsarbetet bristfällig.

Huvudmannen har i sin redovisning beskrivit att ett flertal åtgärder vidtagits för att åtgärda bristerna. Av redovisningen framgår bland annat att ett årshjul har formulerats för att systematisera uppföljning, analys och planering av utvecklingsåtgärder i riktning mot ökad undervisningskvalitet och förbättrade kunskapsresultat. Vidare framgår att uppföljning av elevers kunskaper i förhållande till de nationella målen görs fyra gånger per år baserat på bland annat omdömen och betyg, och att samtliga lärare bidrar i processen. Uppföljningarna dokumenteras i *Rapport till rektor*, där även till exempel en elevs frånvarosituation och eventuella extra anpassningar utgör en del. Av huvudmannens redovisning framgår vidare att resultat och insatser analyseras och utvecklingsåtgärder planeras inför kommande uppföljningsperiod. I läsårsslut görs på motsvarande sätt en samlad utvärdering och analys av vad skolan uppnått, och utvecklingsåtgärder planeras inför kommande läsår. Förvaltningen har även formulerat en processplan för det systematiska kvalitetsarbetet och tillhandahåller ett digitalt analysverktyg för att underlätta arbetet. Enligt huvudmannens redovisning följs skolans arbete när det gäller trygghet och studiero upp genom bland annat elevenkät och trygghetsvandring som rektor och trygghetsteam ansvarar för. Rektor gör även klassrumsbesök. Enkätresultaten analyseras av elever och pedagoger och ger underlag för utvecklingsåtgärder.

Skolinspektionen har också tagit del av Björkhaga skolas dokument "SKA-systematiskt kvalitetsarbete, Analys av läsåret 17/18 och planerade åtgärder lå 18/19". I dokumentet återges skolenhetens rutiner för att säkerställa elevernas kunskapsutveckling i relation till de nationella målen och beskrivningen överensstämmer med huvudmannens redovisning. I dokumentet redogörs bland annat för hur och när kunskapsbedömning sker och omdömen skrivs, samt för hur elever och vårdnadshavare görs delaktiga. Samtliga lärare rapporterar vidare två gånger per termin en samlad bedömning av elevernas kunskapsutveckling till rektor, och materialet aggregeras till skolnivå som underlag för prioritering av utvecklingsåtgärder. Planerade åtgärder framgår också av dokumentet.

Även rutiner för att säkerställa trygghet och studiero ingår i dokumentet. Både åtgärdande och förebyggande arbete och hur det följs upp beskrivs samt hur resultaten av exempelvis elevenkäter analyseras och används framåtsyftande. Skolan redovisar också i konkret och strukturerad form kunskapsresultat, slutsatser av analys och åtgärder med tydlig koppling till uppföljning och analys. Ett exempel är matematiken, där skolan bland annat funnit att låg måluppfyllelse har samband med elevers svårigheter att lösa textuppgifter och därför har prioriterat att arbeta med begrepp inom språkutvecklande arbetssätt. Vidare redovisas i samma struktur utvecklingsarbetet gällande trygghet och studiero. Centralt där är att elever upplevt dålig studiero på lektioner och i dokumentet beskrivs tänkbara orsaker samt planerade åtgärder för att främja en bra studiemiljö, till exempel en gemensam lektionsstruktur.

Vid Skolinspektionens uppföljningsbesök 5 september 2018 framkommer i intervjuer med lärare, representanter för elevhälsan och rektor en samstämmig beskrivning av skolans systematiska kvalitetsarbete. Beskrivningen stämmer överens med den bild som framgår av huvudmannens redovisning och ingivna dokument. Vid intervjuerna framgår bland annat att skolans ledning har skapat en planering i form av ett årshjul som är tillgängligt i en digital lärplattform. I planeringen finns exempelvis aktiviteter som syftar till tidiga insatser; utvecklingssamtal i början av terminen för att fånga upp elevers behov, kartläggning av elevernas måluppfyllelse med rapport till rektor och skriftliga omdömen före höstlovet. Analys sker arbetslagsvis, där lärarna delger varandra sina slutsatser och erfarenheter. Som exempel på vad skolan kommit fram till i analysen anger lärarna att resultaten har förbättrats över tid. Lärarna kopplar det till att de har en tydligare bild av elevernas studiesituation så att tidiga insatser kan sättas in och till att lärarna är konsekventa med den gemensamma lektionsstrukturen. Matematikresultaten är dock låga och enligt arbetslagets analys beror detta på att eleverna har svårt att förstå begrepp, att det varit stor omsättning på lärare och att det förekommit obehöriga lärare. Exempel på åtgärder som framgår vid intervjuer är uppdelning i mindre grupper och att vara flera pedagoger under matematiklektionerna.

När det gäller analys av trygghet och studiero framgår av intervjuer med lärare och representanter för elevhälsan att lärarna använder resultaten från trygghetsvandringar och en trygghetsenkät och diskuterar dessa med eleverna. Exempel på åtgärder är att flera vuxna är ute på rasterna, ett omfattande arbete med värdegrund och att regler för hur man ska uppträda mot andra har tagits fram.

Såväl lärare som representanter för elevhälsan och skolledningen uppger i intervju att det systematiska kvalitetsarbetet fungerar och att det är stor skillnad jämfört med hur det var under tiden för Skolinspektionens inledande

Beslut

2018-09-26

9 (9)

Dnr 43-2016:4982

tillsynsbesök hösten 2016. De intervjuade uttrycker att det nu är centralt att driva arbetet framåt genom att säkerställa att rutiner följs, att behålla utbildad personal, att fortsätta med språkutvecklande arbetssätt samt att bygga vidare på strukturer kring svenska som andraspråk och kring elevhälsans insatser för att stödja elevernas måluppfyllelse.

Skolinspektionen avslutar härmed tillsynen avseende de brister som bedöms som avhjälpna.

På Skolinspektionens vägnar

X Tommy Lagergren

Beslutsfattare
Signerat av: Tommy Lagergren

X Lena Westerman Annerborn

Föredragande
Signerat av: Lena Westerman-Annerborn